

Streszczenie POL

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1731 ze zm., dalej: „u.z.l.”), lekarz ma obowiązek wykonywać zawód z należytą starannością. Pojęcie należytej staranności lekarza nie ma przy tym w polskim prawie autonomicznego charakteru. Należy je traktować jako przypadek posłużenia się przez ustawodawcę pojęciem należytej staranności zdefiniowanym w art. 355 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1360 ze zm., dalej: „k.c.”). Przez należytą staranność na gruncie art. 4 u.z.l. należy zatem rozumieć staranność lekarza „ogólnie wymaganą w stosunkach danego rodzaju”, ocenianą z uwzględnieniem zawodowego charakteru działalności lekarskiej. Mimo że pojęcie z art. 355 k.c. odnosi się do jednego z podstawowych obowiązków lekarza, pojęcie należytej staranności lekarza nie było dotąd przedmiotem kompleksowej analizy polskiej nauki prawa. Co więcej, analiza wypowiedzi judykatury i nauki prawa poświęconych temu pojęciu prowadzi do wniosku, że poglądy na zagadnienie należytej staranności lekarza nie tylko nie stanowią spójnej całości, ale często wręcz wzajemnie sobie przeczą. Celem pracy doktorskiej jest rozstrzygnięcie tych rozbieżności przez zaproponowanie interpretacji art. 4 u.z.l. w zw. z art. 355 k.c., która łączy perspektywę dogmatyczno-pojęciową przyjmowaną przez naukę prawa cywilnego z podejściem empirycznym charakterystycznym dla orzecznictwa sądów orzekających w tzw. sprawach lekarskich. W rozprawie przedstawiono model, na podstawie którego konkretne zachowanie lekarza może zostać poddane analizie zmierzającej do ustalenia, czy zachował on należytą staranność. Model ten skonstruowano dwuetapowo. Pierwsza część pracy została poświęcona instytucji należytej staranności w polskim prawie cywilnym. W tej części pracy przedstawiono interpretację, zgodnie z którą instytucja należytej staranności pełni funkcję reguły przepisania skutku prawnego do konkretnego zachowania podmiotu prawa. Zgodnie z tą interpretacją, ogólny obowiązek zachowania należytej staranności określa sposób, w który dana osoba powinna się zachowywać, tak, by nie naruszać chronionych prawnie dóbr innych osób, a w konsekwencji – by uniknąć negatywnych skutków swojego działania. Najważniejszą sferą, w której znajduje zastosowanie reguła przypisania skutku prawnego, jest sfera odpowiedzialności odszkodowawczej. W drugiej części pracy dogmatyczno-pojęciowe argumenty sformułowane w pierwszej części rozprawy zestawiono z materiałem zebrany w toku badania orzecznictwa sądów w sprawach medycznych oraz rozważań nauki prawa medycznego. Aparat teoretyczny opracowany w pierwszej części pracy umożliwił dokonanie krytycznej analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, odnoszącego się do pojęcia należytej staranności lekarza, a także formułowanych w nauce prawa poglądów na temat charakteru prawnego obowiązku zachowania należytej staranności. Takie ujęcie teoretyczne omawianej problematyki otworzyło też drogę do rozwiązania szeregu problemów szczegółowych związanych z zagadnieniem prawnej kwalifikacji okoliczności niezachowania należytej staranności. Pracę doktorską wieńczy zestawienie głównych tez, które mogą stanowić wytyczne dla sądów orzekających w medycznych sprawach cywilnych.

Słowa klucze POL

należyta staranność, przypisanie skutku prawnego, odpowiedzialność odszkodowawcza, obowiązki lekarza

Streszczenie ENG

According to Article 4 of the Act of 5 December 1995 on Professions of Physician and Dentist (Journal of Laws 2022 position 1731 with amendments, hereinafter as: 'APPD'), a physician is obliged to practice with due diligence. The notion of due diligence of a physician has no autonomous character in Polish law. This concept should be interpreted as an example of the legislator's use of the concept of due diligence as defined in Article 355 of the Civil Code of 23 April 1964 (Journal of Laws 2022 position 1360 with amendments, hereinafter as 'CC'). Thus, under Article 4 of the APPD, the due diligence of a physician should be understood as his or her diligence 'generally required in relations of a given kind', assessed taking into account the professional nature of the doctor's activity. Whilst the notion defined in Article 355 of the CC refers to one of the most pivotal duties of a physician, the concept of due diligence of a physician has not yet been subject to a comprehensive analysis in the Polish legal scholarship. Moreover, an analysis of the statements of jurisprudence and legal science devoted to this concept leads to the conclusion that the views on the issue of due diligence of a physician not only do not form a coherent entity but often even contradict each other. The doctoral thesis aims to address these contradictions by offering an interpretation of Article 4 of the APPD in relation to Article 355 of the CC which combines the dogmatic-conceptual perspective of the Polish civil law scholarship with the empirical view characteristic of the medical court litigation. The dissertation provides a model on the basis of which a physician's specific behaviour can be analysed to determine whether he or she exercised due diligence. The model was constructed in two stages. The first part of the dissertation is dedicated to the institution of due diligence in Polish civil law. In this part of the thesis, the institution of due diligence is interpreted as a rule of attributing legal consequences to a particular behaviour of a private law entity. According to this interpretation, the general duty to exercise due diligence determines the manner in which a person should behave not to infringe the legally protected goods of other persons and thus to avoid the negative consequences of its behaviour. The most important sphere, in which the rule of attributing legal consequences is applied, is the sphere of civil liability. In the second part of the doctoral thesis the dogmatic-conceptual arguments formulated in the first part of the dissertation are juxtaposed with the material gathered in the course of analysing the jurisprudence of the courts in medical matters, as well as the medical law scholarship. The theoretical apparatus developed in the first part of the dissertation made it possible to critically analyse the jurisprudence of the Supreme Court and common courts relating to the concept of due diligence of a physician, as well as the views formulated in the science of law on the legal nature of the duty of due diligence. Such a theoretical approach to the issue under discussion also opened the way to solving a number of specific problems related to the issue of legal qualification of the circumstances of failure to exercise due diligence. The doctoral thesis concludes with a compilation of the main theses, which may provide guidance for the courts passing judgements in civil medical cases.

Słowa kluczowe ENG

due diligence, attributing legal consequences, liability, physician's duties